

V. de Guadalupe verba facit in quodam poemate hexamétris latinis scripto, et typ. ed. anno 1683, Juxta Oquendo, hic auctor, non modo non mexicanus, sed neque hispanus existimandus est, tum quia ejus nomen non legitur in Bibliotheca Hisp. Nicolai Antonii, tum etiam quia ejus poema extra Hispaniam typ. ed. fuit. (1)

126. Medina Baltazar, vir alicujus ordinis religiosi, juxta aliquos, non ita juxta Oquendo; in tractatu de Conceptione B. M. V., de Imagine nostra Guadalupensi verba facit. Hic auctor antiquior est P. Florencia á quo adducitur. (2) Opus autem P. Florencia fuit approbatum anno 1686, ut ante dictum est.

127. Gumpenberg P. Guillelmus, Soc. Jesu, in opere cui titulus *Atlante Mariano*, centuria 6, de B. M. V. de Guadalupe verba facit, et consilia Altissime demirando, concludit quod ante pauperrimum palliolum, ex pauperis indi humeris desuptum, et Archiepiscopi, et Episcopi, et Principes genuflectant, propter Deiparae Imaginem ibi coelitus depictam. Hic auctor antiquior est P. Florencia, á quo adducitur. (3)

128. Quidam religiosus Societatis Jesu, qui scripsit de Excelentia Sancti Gabrielis, cum ejus judicio *angelus ille, qui ad pedes B. M. V. de Guadalupe*, simul cum ipsius Deiparae Imagine depictus fuit, (et adhuc ibi videtur) Gabriel Archangelus sit existimandus, ea occasione de ipsius Imaginis B. M. V. de Guadalupe miraculosa for-

(1) Oquendo, ubi supra, núm. 508.

(2) Estrella del Norte de México, cap. 12, núm. 96.—Et etiam v. Oquendo, ubi supra, núm. 497.—Guridi Alcoser, ubi supra.

(3) Florencia, opere cit., cap. 14, núm. 188.—Oquendo, ubi supra, núm. 505.—Guridi Alcoser, ubi supra.

matione verba facit. Quae de hoc scripsit praedictus auctor, affert ad litteram, P. Florencia (1) Hic auctor juxta Florencia (2) ad Provinciam Jesuitarum mexicanam pertinebat; sed origine exterus fuit. Sive mexicanum, sive exterum habeat illum lector.

129. Allosa P. Joannes, Soc. Jesu, in opere cui titulus *Cielo estrellado de María*, lib. 4, cap. 1, § 18, refert tres Apparitiones B. M. V. indo sese exhibens, et flores, miraculose ortas, ab ipsa Virgine acceptas, et Episcopo ab indo delatas, et Imaginem Guadalupensem mirabiliter ex floribus depictam. Quantum ad aliquas miraculi circumstantias non accurate loquitur hic auctor. Excusandus quoniam exterus est. Exemplar hujus operis servatur in Bibliotheca publica Guadalaxarensi, typ. editum anno 1691. Sed opus antiquius est, quoniam adducitur a Florencia in opere, cui titulus *Estrella del Norte de México*, (3) quod approbatum fuit anno 1686.

130. Miralles (vel Morales) P. Christophorus, Soc. Jesu. in opere, cui titulus *Anagrama de Santa Rosa de Santa Maria*. Typ. editum, juxta Oquendo, anno 1697, de Imagine Guadalupensi, miraculose depicta ex floribus, verba facit. (4)

131. Scherer P. . . . Soc. Jesu, Guadalupensis Virginis meminit in opere, cui titulus *Atlas Mariano*. (5)

(1) Estrella del Norte de México, cap. x, § 3.

(2) Ib. núm. 77.

(3) Cap. 14, núm. 189.—V. etiam, Guridi Alcoser, ubi supra.

(4) Oquendo, ubi supra, núm. 499.—Guridi Alcoser, ubi supra.

(5) Guridi Alcoser, ubi supra.

132. Rossignoli P. Carolus Gregorius de Guadalupensi Virgine verba facit in opere, cui titulus *Maravillas de Dios en sus Santos*. (1)

133. Gemeli Carreri Joannes Franciscus, Italus, in opere, cui titulus *El giro del Mundo*, tom. 6. B. M. V. de Guadalupe meminit, juxta Guridi Alcoser. (2) Hoc opus, juxta Beristain, (3) typ. editum fuit anno 1700. Atque juxta ipsum Beristain hic Gemeli Carreri, vel alius, qui hoc nomen sibi assumpsit, Mexicum advenit, atque eruditissimum nostrum Carolum Sigüenza adivit, et familiariter cum ipso conversatus est, a quo duas mappas accepit; et absque dubio plura ad res nostras pertinentia didicit ab illo.

134. Alvarez de la Fuente Fr. Joseph, Ordinis Sancti Francisci, meminit B. M. V. de Guadalupe in opere, cui titulus *Diario Histórico*. Typ. ed. Matriti anno 1733. (4)

135. Anno 1740, agente Congregatione Guadalupensi Matriti instituta, typis edita fuere plusquam tria millia exemplaria cujusdam Compendii historiae Apparitionis B. M. V. de Guadalupe, latine scripti, eo fine, ut per religiosos Ordinis Sancti Francisci, qui ad Capitulum Generale, eo anno celebrandum, venirent, notitia Apparitionis exteris in Regnis difunderetur. Quod compendium deinde typis editum fuit et Romae, et Germaniae, et rursus Hispaniae. (5)

(1) Guridi Alcoser, ib.

(2) Ib.

(3) Biblioteca, art. Gemeli Carreri.

(4) Guridi Alcoser, ubi supra.

(5) Teobaldo Rivera, *Relacion y estado del culto, lustre, progresos y utilidad de la Real Congregacion sita en Madrid, erigida al portentoso simulacro de María Santisima, aparecida en México y conocida con el título de Guadalupe*, § 1.

Etiam Trium dierum deprecationis B. M. V. de Guadalupe, in honorem ipsius Apparitionum, typis ed. fuere sex millia exemplaria; deinde novem millia; cumque novem vicibus fuisset typis editum hoc opusculum, ut et Hispaniae, et Americae fidelium foveretur devotio, distributa recensentur plusquam quinquaginta millia exemplaria hujus opusculi, praeter editionem Romae factam. (1)

136. Palomino D. Antonius, pictor, in opere, cui titulus *Museo pictorico*, cum de cultu aliquarum Imaginum, ut ostendat quomodo pingendi Ars etiam coelitus sit honorata, Apparitionem refert Mexiceae Guadalupensis Virginis, ejusque imaginem describit eleganter. (2)

137. A Sancto Josepho Fr. Franciscus opus scripsit, cui titulus *Historia universal de la primitiva y milagrosa Imágen de N. Señora de Guadalupe*. Typ. ed. Matriti anno 1743. Tractat absque dubio hoc opus de illa imagine, quae Hispaniae ita cognominatur; verum etiam Mexicae Guadalupensis Imaginis historiam refert. Sed in hoc erravit hic auctor quod Mexiceam Imaginem illi, quae Hispaniae veneratur, conformem dicat. (3)

138. Ibañez de la Renteria D. Josephus, Doctor, Guadalupensis Apparitionis meminit in opere, cui titulus *Luz Concionat*. Paris. ed. typ. edit. (4) Ut exterum adduco hunc auctorem non modo propter locum ubi typis fuit ejus opus, verum etiam eo quod bibliographus noster Beristain eum non adduxit in sua Bibliotheca.

(1) Teobaldo Rivera, ubi supra.

(2) Oquendo, ubi supra, núm. 502.—Guridi Alcoser, ubi supra.

(3) Oquendo, ubi supra, núm. 500.—Guridi Alcoser, ubi supra.

(4) Guridi Alcoser, ubi supra.

139. In opere Ludovici Moreri, cui titulus *Dictionnaire historique*, quod hispane transtulit et adauxit D. Joseph Miravel y Casadevante, in verbo *México*, cum de intentione erigendi in Collegiatam, illam, quae adhuc erat Parochialis Ecclesia B. M. V. de Guadalupe, meminit Guadalupensis Apparitionis. Hoc in tom. 6, qui fuit typ. edit. Paris. anno 1753. Prae oculis habeo hoc opus; et etiam adducitur a Guridi Alcoser. (1)

140. Lozano y Valdepeñas Franciscus Xaverius Guadalupensis Apparitionis meminit in quodam Poemate de Deo, typ. edit. Barcinon. anno 1788. (2) Fortasse hic auctor ille ipse est P. Franciscus Xaverius Lozano de quo Beristain, (3) qui fuit natus Valdepeñas in Toletana Archidioecesi, et Soc. Jesu ingressus est, atque Mexicum advenit, et simul cum sociis exul exivit anno 1767, et proinde Europam redidit. Hic, de quo Beristain, typ. edidit Barcinone. *Los atributos de Dios y misterios del Dios Hombre. Poema en verso Castellano, traduccion del que en Latin escribió el P. Diego Abad, Jesuita Mexicano.* Sive ut mexicanum, sive ut exterum habeat lector hunc auctorem, quoniam Mexici per aliquod tempus vixit, sed extra Mexicum suum Poema typ. edidit, et absque dubio saltem magna ex parte extra Mexicum illud elaboravit.

141. Alcedo D. Antonius, militari honori insignitus, in opere, cui titulus *Diccionario Geográfico histórico de las Indias Occidentales* non semel meminit B. M. V. de Guadalupe, scilicet in verbo *Guadalupe*, secundo loco, ibi, *Tiene el mismo nombre un pueblo de la Nueva España*, etc.

(1) Ubi supra.

(2) Guridi Alcoser, ubi supra.

(3) Biblioteca Hisp. Americ. art. Lozano P. Francisco Xavier.

verbo *México*, cum de urbe tractat, cujus Patronam principalem dicit B. M. V. de Guadalupe miraculose depictam in Joannis Didaci palliolo; atque cum Archiepiscoporum textit catalogum, non modo de Apparitione verba facit, verum etiam de his, quae a diversis Archiepiscopis facta sunt ad cultum augendum ipsius B. M. V. de Guadalupe. Prae oculis habeo hoc opus, typ. editum Matriti. Tom. II. ubi habetur verbum *Guadalupe*, fuit typ. ed. anno 1787, tom. vero III. ubi invenitur verbum *México*, anno 1788.

142. Quoddam parvulum opusculum, etiam adducit Guridi Alcoser, (1) Italica lingua Romae typ. ed. anno 1797, ubi et de Apparitione Guadalupensi, et de quodam miraculo B. M. V. de Guadalupe mentio habetur.

143. Centeno Fr. Petrus, et Fernandez de Rojas Fr. Joannes, Ordinis Sancti Augustini, aliqua addiderunt *Anno Christiano*, quod scripsit P. Croiset, atque inter addita habetur die 12 Decembris historia Guadalupensium Apparitionum. (2) Exemplar hispane translatum hujusmodi operis, sic adaucti, habetur in Bibliotheca Seminarii hujus civitatis de Guadalaxara.

144. Anno 1883 in civitate Sancti Francisci, in Superiori California, in Republica Septentrionali Americana, typ. editum fuit opus, cui titulus *The Works of Hubert Howe Bancroft*, atque in hoc opere Guadalupensis Apparitionis historia adducitur. Hoc opus apud se habet Rmus. Camacho, Episcopus Dioeceseos de Queretaro, et insuper adducitur in opere, cui titulus *Santa María de Guadalupe Patrona de los Mexicanos*, in Annotatione ad num. 200.

(1) Ubi supra.

(2) Guridi Alcoser, ubi supra.

Hi sunt exteri scriptores, de quibus notitiam dare licuit.

Praetermissus fuit inter mexicanos scriptores

145. Ruiz Conejares D. Franciscus de Paula, qui opera typ. edidit ab anno 1803 usque ad annum 1811, (1) atque scripsit quoddam Poema, cui titulus

La Virgen Mexicana, cujus aliqua carmina inseruntur in opere, cui titulus *Santa María de Guadalupe, Patrona de los Mexicanos*. (2)

146. Etiam fuit omissus inter mexicanos scriptores D. Philippus Apellanis, qui saeculo XVIII ms. reliquit, cui titulus *Obice reverente á la coronacion de Nuestra Señora de Guadalupe*. (3) Nec est conspectu hoc ms, nec in alio auctore narratum inveni cur Apellanis respuerit coronationem (de qua re ad Summum Pontificem pertinet providere). Verum nemo praedictum Apellanis credidit Apparitioni adversarium.

Inutile est animadvertere scriptorum testimonia, non solum valere ex ipsorum auctoritate, verum etiam ex auctoritate illorum, qui scripta approbaverunt, et illorum qui licentiam concesserunt ut typis ederentur; atque etiam ex publico consensu in iis, quae ipsi asserunt.

AD ARGUMENTUM OCTAVUM.

Explanatio et comprobatio historica. De sacris concionibus in honorem B. M. V. de Guadalupe.

Primum, notitiam tradere, in quantum fieri possit, opus est, de concionibus, quas constat vel typ. editas fuisse, vel manuscriptas servatas. Notitia concionum assumetur maxime ex Beristain in sua Bibliotheca Hisp.

- (1) Berist., Bibliot., art. Conejares.
 (2) § 14, núm. 285.
 (3) Beristain Bibliot., art. Apellanis.

Americ.: quoties aliqua notitia ex alio auctore habeatur, annotabitur. Ascribantur ergo,

1. Herrera Fr. Andreae, Ordinis Praedicatorum, Concio una typ. ed. dicta in illa Americae Meridionalis parte, cui nomen Perú, anno 1658: (1)
2. A S. Michaeli P. Joanni, Soc. Jesu, Concio una typ. ed. anno 1671:
3. Mendoza Fr. Joanni, Ordinis Sancti Francisci, Concio una typ. ed. an. 1673:
4. Herrera Suarez Fr. Josepho, Ordinis Sancti Dominici, Concio una typ. ed. an. 1673:
5. Lopez P. Francisco, Societatis Jesu, Concio una typ. ed. anno Matriti dicta, juxta P. Florentia: (2)
6. Gomez de Cervantes Dr. D. Nicolao, Dignitate decorato in Cathedrali Ecclesia Oaxaquensi, Concio una, typ. ed. (3)
7. Robles P. Joanni, Soc. Jesu, Concio una typ. ed. an. 1682, et etiam Juxta Florentia, (4) alia concio typ. edita
8. A Sancta Teresia Fr. Ludovico Concio una typ. edit. anno 1683:
9. Benites Fr. Laurentio, Ordinis Sancti Francisci, Concio una, typ. ed. an. 1685:
10. Navarro a S. Antonio Fr. Bartholomaeo, Ordinis Praedicatorum, Concio una typ. ed. an. 1686:
11. A S. Josepho Fr. Emmanueli, Ordinis B. M. V. de Monte Carmelo.

(1) Cabrera, Escudo de Armas de México, lib. 3, cap. 18, núm. 722.

(2) Estrella del Norte de México, cap. 34, núm. 362.

(3) Florentia, ubi supra.

(4) Ib.